

Barnamord och fosterfördrivning

Af civilingenjör JOHN-HENRY SAGER

Till professor S. Erkkiläs uppsats i detta ämne (s. 235, h. 3/1968) ber jag att få framföra några anspråkslösa synpunkter.

Först vill jag ifrågasätta, om det verkligen är en allmänt godtagen princip, att samhället är förpliktat att skydda fostrets liv ända från tidpunkten för avlingen (s. 245, st. 3), och om fosterfördrivning verkligen kan betraktas som naturvidrig (s. 237—238), när man betänker, att aborter ju provoceras av ett stort antal människor och väl i allmänhet av skäl, som innebär en — låt vara mer eller mindre välbetänkt — omsorg om framtiden. Att provocera en abort innebär väl en vilja att söka rätta till ett begånget fel — om dolöst eller culpöst låter jag vara osagt — och bör väl därför rimligen förtjäna en viss uppskattning, och den moder, som utför eller anstiftar en fosterfördrivning på sig själv, är väl ofta medveten om de stora risker för hennes egen hälsa, som hon löper genom en sådan operation, om den inte utföres på ett sakkunnigt sätt.

Professor Erkkiläs i näst sista stycket uttalade åsikt, att det borde övervägas att dekriminalisera vissa slag av fosterfördrivningar, vittnar om en aktningvärd mänsklig förståelse för dessa olyckliga människor och deras situation, och mot bakgrunden av det nyss sagda förvånar det, att han inte med starkare betoning hävdade denna åsikt.

I första stycket på sidan 238 uppger professor Erkkilä utan någon motivering, att förintandet genom det höga antalet fosterfördrivningar av en stor mängd gryende människoliv försvårar folkets sunda tillväxt, men på sidan 249 framhåller han — kanske med något annorlunda utgångspunkter — ökningen i antalet provocerade aborter och steriliseringar som gynnsam. Beror motsägelsen i detta på att författaren möjligen ändrat ståndpunkt under det han skrev artikeln? Är inte folkets sunda tillväxt beroende av *kvaliteten* hos det befolkningstillskott, som det är fråga om? Mycket talar ju för, att de oönskade barnen — ur föräldrarnas och framför allt väl ur moderns synpunkt — icke är lika värdefulla ur samhällets befolkningssynpunkt som de barn, som föräldrarna villigt och frivilligt påtaga sig ansvaret för och som genom en kärleksfull och fast omvårdnad få ett säkert rotfäste i goda hem, medan de av olika skäl icke önskade barnen kan få sämre utgångspunkter i livet och därför i större utsträckning komma att inklina mot de asociala eller halv-asociala sektorerna av befolkningen. Enligt doktor J. Takmans undersökningar var ju förorternas ungdomsligor så gott som ute-

slutande rekryterade av ungdomar från dåliga hemmiljöer — präglade av otrevnad på grund av olika orsaker, såsom bråk, alkoholism, kriminalitet etc. — och den undersökning, som gjordes av New York-psykoanalytikern Harold Greenwald på ett tjugotal telefonflickor, visade ju, att ingen enda kom från ett hem utan missförhållanden. („The Call Girl“, Ballantine books, New York, 1958). Och jag vill minnas, att det i Göteborg för ca ett år sedan gjordes en undersökning på barn, som fötts på grund av avslagna abortansökningar, varvid framkom, att förekomsten av psykiska och andra besvär hade avsevärt högre frekvens än hos kontrollgruppen.

Man kan då fråga sig, om det finns tungt vägande skäl till att hålla barnamordet kriminaliserat, om det skulle vara lovligt beröva foster livet genom provocerad abort. Den omständigheten, att människor sammansluter sig och bildar samhällen, syftar ju bland annat till att bereda skydd åt de enskilda individernas liv, och frågan är då, vid vilken ålder detta skydd skall börja. Frågan kanske ter sig löjlig, men med utgångspunkt från den förutsättningen, att statlig människoavel icke bedrivs utan människorna själva åtnjuta valfrihet, om de skall sätta barn till världen eller icke, kan man inte komma ifrån frågan om var gränsen bör dragas. Ingen torde väl numera förorda, att gränsen sättes efter födelsen, d. v. s. den tidpunkt, då fostret lämnar moderlivet och börjar föra ett eget liv, skilt från moderns. Födelsen betraktas sedan gammalt som utgångspunkten för en människas medborgerskap i världen. Aldern räknas från födelsen, och i en rad juridiska sammanhang är det födelsen, som är avgörande för deras giltighet. När man anbringar en minnestavla på ett hus, så är det i första hand födelsehuset och knappast någonsin det ställe, där fostret avlades. Det är vid födelsen, som fostret börjar andas, och det är knappast troligt, att fostret är vid medvetande före födelsen. Födelsen utgör således av en rad skäl den naturligaste utgångspunkten för en människas tillvaro som samhällsmedlem.

Hos vissa folk lär det ha förekommit, att föräldrar i familjeplaneringssyfte avlivade nyfödda barn regelmässigt. Med hänsyn till det sagda och med hänsyn till utvecklandet av andra godtagbara familjeplaneringsförfaranden torde kunna fastslås, att någon anledning att tillåta barnamord väl numera icke föreligger.

Frågan är då, vilka familjeplaneringsåtgärder, som böra vara tillåtna under tiden dessförinnan. Jag utgår ifrån, att man betraktar familjeplanering i princip som lovlig, en tankegång som vunnit burskap i även rätt stränga religiösa kretsar. Professor Erkkilä använde uttrycket „gryende liv“. Man kan naturligtvis inte säga, att livet börjar i och med befruktningen, eftersom så-

väl sädescellen som ägget måste vara vid liv för att en befruktning skall kunna komma till stånd. Skillnaden är, att före befruktningen skapas inga nya celler. Men att därför dra en juridisk gräns vid själva befruktningen i familjeplaneringshänseende synes sakna motivering. Utan konsekvensen får väl anses kräva, att om det skall vara förbjudet att provocera abort kort efter en befruktning, så bör det också vara förbjudet för varje befruktningsduglig kvinna att låta något ägg gå förlorat genom att underlåta befruktning av det — t. ex. genom att avhålla sig från samlag — och tvärt om. Och det voro ju fullkomligt realistiskt att tänka sig, att mannens alla sädesceller skulle tillgodogöras för att sätta barn till världen.

Frågan är alltså då, vid vilken tidpunkt i fortplantningsprocessen den frivilliga familjeplaneringen skall upphöra. Den befolkningspolitiker, som vill arbeta för ett högt födelsetal, kan naturligtvis vinna sitt mål genom att motverka steriliserings-, konceptionspreventiv- och fosterfördrivningsåtgärder, men han kan ju också välja andra metoder, t. ex. att uppmuntra koppleri, befruktningsfrämjande beteenden av otuktig natur o. s. v. Men ingen av dessa vägar kan väl anses som fullt rationell, om det gäller att främja ett lyckligt och starkt samhälle, utan den rätta vägen är väl att på olika sätt stödja uppkomsten av goda äktenskap med många, väl fostrade barn. Med hänsyn härtill är det obegripligt, att det finnes statsmän, som kan förorda avslag på abortansökningar från unga flickor, som genom ett barn antingen skulle tvingas in i ett eljest icke önskat och därför troligtvis föga lyckligt äktenskap eller också få lågt värde och sålunda bli föga eftersökta på äktenskapsmarknaden.

Men så finns det också befolkningspolitiker, som anse att höga födelsetal är ondo för samhället, och i sådant fall ter sig ju motiven för en begränsning av abortprovokationerna som särdeles tvivelaktiga, där det inte är fråga om en av rent medicinska skäl betingad kriminalisering.

John-Henry Sager.